

ONTWORTELD.

of: Als je op je stoel blijft zitten, leer je nooit dansen.

Een vrij normale gebeurtenis kan ineens de trekker worden, die een innerlijk proces duidelijk maakt en versterkt. Voor mij was het ditmaal een verhuizing, van een actief klooster in het centrum van een grote en drukke stad – Rotterdam – naar een klooster-rusthuis aan de rand van het rustieke dorp Voorschoten. Het was ook geen eigen keuze, maar het gevolg van een kerkpolitieke situatie in de orde van de Dominicanen, zodat wij plaats moesten maken voor een andere groep religieuzen.

Uiteraard voelde ik mij ontworteld. Maar al gauw bleek het mij, dat dit niet een nieuw gegeven was, maar de versterking en het aan het licht brengen van een innerlijk proces, dat al langer aan het werk was: het weg groeien van wat als “typisch Rooms Katholiek geloven” werd gekenmerkt. Het was alsof ik vanuit een grote rivier – de Rooms katholieke geloofstraditie – terecht gekomen was in de zee, waarin deze rivier uitmondde. In die rivier had ik mij min of meer thuis gevoeld en ik had geprobeerd om daarin mijn eigen spoor te trekken.

Nu was ik terecht gekomen in een immense zee, waarin ik mij niet thuis voelde en waardoor oude schuldgevoelens weer gewekt werden. “los laten” en “overgave” waren ineens voor mij geen woorden uit geleerde mystieke werken meer, maar nuchtere realiteit. En dat innerlijke religieuze proces speelt zich in mij af binnen het frame van een redelijk traditioneel klooster voor bejaarde religieuzen, waar “rust” en “traditie” natuurlijk zwaar wegende woorden zijn. En daar is niks mis mee! Maar ik kan er mijn ei uiteraard maar heel moeilijk kwijt. En dat betekent een beetje eenzaamheid als toegift.

Toevallig – wat is dat eigenlijk: “toevallig”, als het zo precies op dit ogenblik in het plaatje past? – las ik toen een citaat van Richard Rohr, de befaamde schrijver over spiritualiteit en mystiek. (“The naked now”. Blz. 29)

“One who has moved from mere belief systems.....to actual inner experience”. Iemand, die van het puur en alleen maar geloven in systemen overgegaan is naar het gebied van innerlijke ervaring”. Naar mijn smaak legt hij de nadruk op waar het inderdaad om gaat, ook al vind ik, dat hij het te zwart/wit tegenover elkaar plaatst. Alsof er in het gevoel van het behoren binnen een Godsdienstig systeem geen enkele plaats is voor innerlijke ervaring. En omgekeerd: alsof innerlijke ervaring

totaal geabstraheerd kan worden van systemen. Mijn geloof is geboren en getogen binnen een Rooms katholieke systeem, en die “nestgeur” raak ik niet kwijt. Maar met deze nuances geeft deze uitspraak goed weer, wat mij is overkomen, of werd verduidelijkt door de “move” van de verhuizing.

En ook die term: “innerlijke ervaring” zou ik wat willen nuanceren. Ik spreek liever van een gegroeid “besef”: ineens wéét je, niet alleen rationeel, maar ook tot in je nieren: “Ja, natuurlijk, zó moet het zijn! Het kan gewoonweg niet anders!”

Natuurlijk is God niet Rooms katholiek! En ook niet Christelijk. Natuurlijk is ieder woord, ieder dogma, ieder construct, dat wij over God en Godsdienst beweren, mensenwerk en als projectie geplakt op de oneindige werkelijkheid. Natuurlijk is God grootser en veel meer ongrijpbaar, dan alles wat wij over de Eeuwige menen te kunnen zeggen, zelfs als het uit heilige boeken of eerbiedwaardige tradities stamt. Natuurlijk is God niet gebonden aan wat wij passend vinden. Natuurlijk had Friedrich Nietzsche gelijk, toen hij zei: *“Ik geloof alleen in een God, die kan dansen”*. En wie stevig geworteld is, kan moeilijk dansen. Zou het gracieuze van de dans trouwens iets te maken hebben met het woord “gratia”: genade?

Meister Eckhart o.p. ging soms heel speels, heel dansend, met de vrijheid om, die dit besef biedt. Als toch niets, wat wij over God zeggen, onwrikbaar is, dan kan je met de Eeuwige en Haar bestaan dansen en de dansbewegingen zo mooi en zo bevrijdend maken, als maar mogelijk is. En morgen in andere bewegingen dansen, dan je vandaag deed, zonder dat dit gevoeld wordt als tegengesteld, als niet logisch.

“Ik bid God iedere dag mij van God te verlossen”. “In God zijn alle dingen gelijk en ze zijn God zelf”. (Preek: “Qui audit me”).

“Overal, waar een beeld van God in je binnengaat, moet God en Zijn hele Godheid wijken. Waar dit beeld uit je weggaat, gaat God binnen....Het geringste geschapen beeld dat zich ooit in je heeft ingeprent, is even groot als God is. Waarom? Omdat het je een hele God verhindert”. (Preek: “In hoc apparuit caritas Dei”).

“Het hoogste werk van God is barmhartigheid. Dit betekent dat God de ziel plaatst in het hoogste en zuiverste dat zij kan ontvangen: in de wijdte, in de zee, in een ondoorgrondelijke zee; daar verricht God barmhartigheid”. (Preek: “populi eius”).

“God geeft niets zo graag als grote gaven. Op deze plaats heb ik wel eens gezegd dat God zelfs liever grote zonden vergeeft dan kleine. En hoe groter ze zijn, hoe liever en sneller Hij ze vergeeft”. (Preek: Omne datum optimum”).

De eerste keer, dat ik het dansen met God ontmoette, was toen Neil Douglas Klotz in Oakland, Californië, (1993) ons liet kennismaken met en dansen op de Aramese hoofd- en bijbetekenissen van de woorden in het “Onze vader”. Het Aramees was de taal, die Jezus dagelijks sprak.

In de bewerking en vertaling van Bram Moerland luidt de tekst dan:

*Bron van Zijn, die ik ontmoet in wat mij ontroert,
Ik geef u een naam opdat ik u een plaats kan geven in mijn leven.
Bundel uw licht in mij - maak het nuttig.
Vestig uw rijk van eenheid nu,
uw enige verlangen handelt dan samen met het onze.*

*Voed ons dagelijks met brood en met inzicht.
Maak de koorden van fouten los die ons binden aan het verleden,
opdat wij ook anderen hun misstappen kunnen vergeven.
Laat oppervlakkige dingen ons niet misleiden.*

*Uit u wordt geboren:
de alwerkzame wil,
de levende kracht om te handelen,
en het lied dat alles verfraait,
en zich van eeuw tot eeuw vernieuwt.*

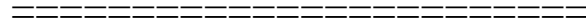
Hierop kon en kan ik misschien dansen. Ik heb het ooit gedaan; misschien kan ik het weer leren. Misschien is ontworteling ook de mogelijkheid om weer in beweging te kunnen komen.

Eeuwige, mag ik deze dans van U? 1)

Leo Raph. A. de Jong o.p.

November 2018.

Leerhuis Spiritualiteit. Voorschoten, no. 7.

1) “Wat er ook in God gaande is, het is een stroom, een volmaakte gemeenschap van Drie – *een rondedans van liefde*.

Maar God is niet alleen een danser, Hij is de dans zelf.....Dit is niet een of andere trendy theologie, die uit Amerika komt overwaaien: dit is zo traditioneel als wat. De oude Griekse kerkvaders omschreven de Drie-eenheid als een Rondedans:

“Perichoresis”.Denk aan ons woord: “choreografie”.

“De eerste, volmaakte en volkomen vrije liefdeshandeling bestaat erin dat God ons bestaan heeft gewild en gekozen, zonder ander motief”

“Wij zijn nooit een object voor God. God kan niet anders dan zijn beeld in ons liefhebben”. (En dat beeld, dat ben ik zelf: Genesis 1, 27.)

(RICHARD ROHR en MIKE MORRELL: “ De Goddelijke dans”.Utrecht, 2017, blz. 20-26. En blz. 86-87.)

